

ૐ

૫૧

ભારત વર્ષ ભાગ ૩ સમુન્નતિનો મંત્ર (ભાગ-૨)

દ્વિતીયાવૃત્તિ.

કર્તા-પ્રાસાદ ગ. પ્રે દેશાઈ (મુરત)

ઉન્નતિનું દાર [ગદ્ય] ના અનુવાદક તથા ભારત વર્ષ
ભાગ ૧ કવ્યના કર્તા અને પ્રકાશક

શિવાનંદ.

નિર્દેશ

લેખકે આ કાવ્ય દ્વારા સમાજને જાગૃત કરી દેવા અનેક
સામાજિક અને વ્યક્તિગત દોષો બતાવવા પ્રયાસ કર્યો છે. વિશેષ
કરી સમાજની અવહેલના સમાજમાં બહુ જાણીતા સમયથી
થઈ રહેલી જોઈ એ ઉપર કાંઈ ઉત્તર કરવા કરેલો છે.
શ્રી બ. જી. શેઠ.

ભલે આપો અતિ તાપો ભલે શસ્ત્રાસ્ત્રથી કાપો
ભલે સ્થાપો નહીં સ્થાપો ભલે આપો અતિ શ્રાપો
ક્યું છું સત્ય સત્યજ તે ભલે માનો નહીં માનો
ન માને શ્રેયની કિંવા ન આશા પ્રેયની માનો

શિવાનંદ

સંવત ૧૯૮૭

મૂલ્ય આપનારની, શ્રદ્ધા-શક્તિ.

ૐ

અર્પણ.

દેશાઈ રણછોડજી મંછારામ કાકા શ્રી

વ્યારા. (સાજ્ય વડોદરા)

દેશાઈ ભૂલાના કુટુંબે વિત્ત વય ઇત્યાદિમાં
શ્રેષ્ઠ અન્ય ભલે ઠરે હું બાધ કરું તે મધ્ય મા
આ વશ ભૂષણુ આપ છે જે વંશ જીલ્લવ આં વપુ
સાધાર સ્વાનુભવ અતઃ સહ સાધ્ય શિવ સાચું વદું

મનજીત એવણા તીત છે પરહિતમાં પ્રિત ધારતા
સાહિત્ય દેશોન્નતિ પ્રગતિમાં પ્રિયતા સક્રિયતા
ના બાહ્ય ત્યાગી પૂર્ણ ના અપૂર્ણ ત્યાગી ઉરમાં
અતએવ અર્પણુ આ કૃતિ છે આપશ્રીના ચર્ણુમાં

વિક્ષાન ના વયવાન મા વિત્તવાનમાં છે નામ મા
ધીમાન્ મધ્યે સ્થાન ના ના નામ છે ગુણવાનમાં
વકતવ્ય મમ કૃતિ અર્પું છું એ સ્પષ્ટ છે ના શ્રેષ્ઠતા
પણ શિષ્ટ સ્વશિષ્ટતાથી સ્વિકારશે છે માન્યતા

આલણુ મ. પ્રે. દેશાઈ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૫૬૧૩

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ~~અમુક્~~ અમુક્તિ ની ગીત

વિષય ૨ - ૪

૧૫૬૩ ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
મુજરાતી કોપીશર્ટ-સંગ્રહ
ભારત વપ ભાગ-૩

સમુન્નતિનો મંત્ર

(માર્ગ)

દ્વિતીયાવૃત્તિ.

કર્તા બ્રાહ્મણ ગ. પ્રે. દેશાઈ તે શિવાનંદ

જે સર્વ મયમ્ રૂપમ્-વિરજ્ય સદા સુખદા શિવમ્
નાસ્તિ ચર્યાભાવે શક્તિ સર્વ શક્તિ નિશ્ચિતમ્
એવમ્ અગમ્ય પ્રકાર અન્યે ધ્યાન ગમ્ય અસી દ્રુવમ્
આ શક્તિ શિવને પૂર્ણ પ્રેમે બદ્ધ કર પ્રણુમામ્યહમ્ ૧
પશ્ચાત્ કર બદ્ધ આર્ત અતિવ થઈ કડું છું યાચના
કૃપયા કૃપા કણુની કરો મમ દેશ નર હિર સ્થાપના
ભૂ ભાર્ત તલ નર તન ધરી હાથે કરે જે કામ એ
સ્ત્રી વ્યક્તિ અર્થે તે મહીં મનુજત્વનું ના નામ છે ૨
હા, અમે સ્વતંત્ર મા, જનમાં જનો જન મા ગણે
શું પ્રયોગ ન યોગ્ય જે યોગે જનો જનમાં ભણે
છે છે તજીને દર્પ અહયા આ કથન કણે કરે
છે સાધ્ય સદ્ય સકલ શિવેચ્છા સ્વપ્ને પણ શંકા ન છે. ૩

સમુદ્રતિનો મંત્ર

હાથ હાથ શ્રી વોહિન વિત્ત અમે અરી ધીના થયા
 કરે કહ્યું મસ્તિષ્ક સર્વ શે સ્વ સાત્વ શુન્ય થઈ ગયા
 પરાવલમ્બિ પદે પદે તદ્દપિ હદે લલ્લના નહીં
 ઉત્કાન્તિ જગતની નીર્મિ પત્તિ પ્રગતિ અર્થ થતા કંઈ ૪
 કરવા કિયાત્મિક મંત્ર કોઈ અમે કવચિત હરે! જતા
 પૂર્ણ સાદ્ય સંભવે તત્રે વિફળતા લોકતા
 સર્વ સ્થળે સો વિષયમાં સાદ્યતા જેની હતી
 હોનાજ વંશજની અરે હર હર! ગતિ આશા થકી ૫
 નિત્ય ભાર વહી વહી મિયમાણુ હાય થતા શ્રમે
 તદ્દપિ મનુષ્યે ચિત્ત અન્નાદિ ઉચિત સમે અમે
 નહિ પામીએ એથી વિશેષ કનિષ્ઠ કષ્ટ કહ્યું હશે
 અથ એાથ હારી અથ અરેરે શું થયા શું થાય છે? ૬
 આધી અનેક ખતા છતાં મિથ્યા મમત તજતા નથી
 તજતા નથી કુપ્રથા અરે સ્વપ્ને સુપથ ધરતા નથી
 કેવી વિલક્ષણુ વિકૃતિ નર વ્યક્તિની પ્રકૃતિમાં
 સૃષ્ટા હશે સી વ્યક્તિનો તે શું હશે નર નાથના ? ૭
 અર્લક હતા જે ગર્લ એ તે વર્ગને શુદ્ધ ગણે
 અર્ધાગ સદ્ગુરૂ મિત્રને પદત્રાણુ વા દાસી ભણે
 વાહ ઉકત વિચાર ચુકતો આપને હું શું ગણું ?
 નવ્ય પાશવ વ્યક્તિ નેવ નરો! ખલો વા નર ભણું ?

સમુન્નતિનો મંત્ર

હાશ્વીન ડોકટર વહે નર વાનરો થી છે થયા
કાળે કમેથી દીર્ઘ એના પૂછડાં ઉડી ગયા
યદ્યપિ આ હાસ્યસ્પદ તદ્દપિ કથન છે એજ કે
શું વાનરત્વ સહે અવશ્ય નરત્વને સમખન્ધ છે ? ૯

ખોડકી કરવા તહને મરવા ઘણી ઇચ્છા મને
આ પ્રત કરવા સિદ્ધ શું ઇચ્છે નરો પ્રાણપાણે
નર વ્યક્તિ છે સ્વાતંત્ર છે સ્વેચ્છાનુસાર કરે ભલે
કિન્તુ આવું વૈર સ્ત્રી જાતી પ્રતિ શાથી હશે ? ૧૦

મનુજાકૃતિ વત્ આકૃતિ કિન્તુ મતિ કૃત્યો અરે
રે! નીર્ખાતા વહતા અમોને મનુજ ભય મન મમ ધરે
જે મનુજ અમને દનુજ વા ના પશુ ગણે જગતમાં
કેમ તહેનું નામ સજ્જો જન ગણે જન વર્ગમાં ૧૧

સહ સાક્ષિ સૂર્ય શશી વિબુધ બુધ વહં સત્યથી સત્ય કે
સ્ત્રી વ્યક્તિના અધિકાર હરવા કયાં હજી હરીએ અમે
છે છેતરી છુંદી હજી પણ છુંદવું ના છોડતા
છે દીન જલ હીન મીન વત્ તદ્દપી દયા ના ધારતા ૧૨

ક્ષમ્યતામ્ ! કૃપયા કૃપાબ્ધી ક્ષમ્યતામ્ હા ! ક્ષમ્યતામ્
અવશ્ય કૃર કૃતઘ્ની અસિ નર વ્યક્તિ સત્ય વદામ્યહમ્
કિન્તુ અમારી કૃતિ પ્રતિ તું ભગવતી! મા ભાળજે
હે ક્ષમાબ્ધી ! કર ક્ષમા દુઃખ દાહ આદિક બાળજે ૧૩

છે ધર્મ પ્રાણ અવશ્ય આ વૃત વાત વિશ્વ વિદિત છે
અન્યાયનો આદર કર્યાથી થાથં કબ્બ કનિબ્બ એ
પ્રાચીન ઋષિઓ મુક્ત સ્વરથી સર્વને આદેશ દે
આદેશ એ સૌ શ્રેયકર એમાં ન સંસય લેશ છે. ૧૪

પૂજ્યો વદે સ્ત્રી વ્યકિત નિત્યે પૂજવાનું સ્થાન છે
આ મુક્ત સ્વરનું ઋષિ પરાશરહિદેનું ગાન છે
શ્રી સ્મૃતિ મનુજી તણ્ણીમાં અતિવ શીને માન છે
વેદે વદે એવું ન શું પોરાણે મા પ્રમાણ છે ૧૫

વકતવ્ય સ્ત્રી જાતી સહર્ષે સુસેવાનું સ્થાન છે
શું સત્ય પ્રતિક્ષણ? ફળ ફળે જુવ શાન્તિ, સુખ કદ્યાણુ એ
આ સત્ય માને સત્ય ના તો સત્યથી એ સત્ય કે
મોગથી દુર્દૈવના તત્ હત છે ધી ગત છે ૧૬

સકલોન્નતિ જે સત્ય સાધે મંત્ર તે અત્રે વહું.
માનો ન માનો માનનો અપમાનનો ભય મા ધરું
પટાન્તરાદિની પ્રથા પર શીઘ્ર અગ્નિ મુકળે
સૌ સૂળનું એ મૂળ એનું મળ મૂળે કાપળે ૧૭

ભાત્ જાતા આ પ્રથાથી છે તહમારી દુર્દશા
હા, પૂર્વજોનાં જ્ઞાન ગૌરવ હત થયા વીશે વશા
કિન્તુ ન ચિંતા સ્વાર્થ હટ છેડી સદુદ્યોગી થતા
ઉભયોન્નતિ હરનામલક છે અંશ છે કૃતજ્ઞના ૧૮

સત્યતિનો ચંદ્ર

પ્રથમ સર્વે વૈયક્તિક અધિકાર સર્વે અર્પણ
 સર્વે મનુષ્યોચિત્ત પદ અધિકાર શીજ સમજાવા
 વાયસ દ્રગેથી એમના અરિચ્છને જોવા નહીં
 કહુ શબ્દ વા પુષ્પાદિથી કિંચિત્ વ્યથા કરવી નહીં ૧૯

ઉન્નત થવા ઉત્સુક તે આ માર્ગ મિત્ર અમોઘ છે
 વર્તન કરો એ વત્ તે અતિ સમયનો સુયોગ છે
 છે ભૂત વત્ તસ્માત્ ભયં વ્યભિચાર આદિકનો હણો
 સ્વાતંત્ર્ય શિક્ષા સૌખ્ય સીને અર્પણાં અંધના ગણો ૨૦

હજાર સુખદ ગોથી ગુણી ઘણી સી ગુણી ગોમાં ગણે
 છે ધિક્ક શતધા એમને જે સેવિકા શુદ્ધ લણે
 દાસી લણી દાસી ગણી રે ચોખ્ખી છે દાસી કરી
 અધિકાર વણુ અધિકારીના અધિકાર મશુત્તવે હરી ૨૧

દીનપતિ દ્રમ માંડે દીન સંતાપી ક્ષમ્ય નહીં કદા
 નૃશંસ દંડય પ્રભૂ તણા એ સત્ય માનો સર્વદા
 કૃત કર્મ દંડ મળેથી દોષીદોષ દૈવ તણો કથે
 ના રોશ સાથે અન્ય-શીરે સર્વદા દોષો મદે ૨૨

દનુજત્વ છોડી જો નરો ન્યાયે ચરો સ્ત્રીઓ પ્રતિ
 તો વિદન વિપદા દૂર હસ્તાધિન છે સર્વોન્નતિ
 આ વચ્ચનથી કોઈ નરો કિંચિત્ વ્યસ્ત ક્ષયો નહીં
 આશ્વસ્ત થઈ મહિમા વિચારે મહા મહિલાનો માહી ૨૩

સ્વાતંત્ર્ય સ્ત્રીના હરણમાં પુરૂષત્વ સત્ત્વ અરે ગણે
વા ધર્મ નીતિ આદિકોનું એ થકી રક્ષણ બણે
તે બુદ્ધિ શત્રુ અર્થે અત્રે ખેદ છે એ અર્થ કે
સર્વોન્નતિનો એ કરે સ્વહસ્ત મૂલ્લોચ્છેદ છે ૨૪

મમ માન્યતા ગર્વાન્ધ થઇ અધિકાર સ્ત્રીઓના હયા
તે પાપથી સુખ શાન્તિ સર્વે દેશને છોડી ગયા
ઉન્નત થવા ઉત્સુક તો સિધ્ધાંત આ સ્વિકૃત કરે
સનમાન સ્ત્રીઓનું કરે બ્રાન્તિ તજે ભીતિ તજે ૨૫

સ્વતંત્ર શિક્ષિત સ્ત્રી નહીં ત્યાં સત્ય છે આ દ્વય રહે
અવિચાર અધાચાર એવું કેવિદાદિઓ કહે
એનાં ફળો એવાં ફળે જેથી હદ છે ઢાઝીયા
શું ભાર્ત ભૂમાં અત્રે તત્રે ના રૂદન ના રાજીયા ? ૨૬

વહને અમારે કાન્તિ મા મા શાન્તિ છે મનની મહી
બ્રાન્તિ પડે છીએ મનુજ વા એ સમા અન્યો કંઈ
સુખ શાન્તિ મનુષ્યોચિત્ત ઉન્નતિ આદિઓના સ્થાનમાં
ભય બ્રાન્તિ કાન્તિ હંભ આદિક છે અમારા વાસમાં રૂઠ
છે સહજો કેરટોને અર્થે ગાંઠે રોકડા

કિન્તુ સુકર્મે અર્પવા કયાં પાસમાં બે દોકડા
સેવન વ્યસન વિષયાદિમાં મા કેા અમોથી શ્રેષ્ઠ છે
દેશોન્નતિને સાધવા સૌથી અમે ન કનિષ્ઠ કે ૨૮

સમન્નતિનો મંત્ર

શસ્ત્રાઝ અર્થે વર વીરો યોગ્યો ભલે ગણશે નહીં
પણ હોટલોમાં બોટલોનાં તોડવા બુચો મહીં
કાણ બાણ હોડ સાથે જીતવામાં ફાવશે
મા મદપી આદિ અમારી જગતમાં જય બોલશે ! ૨૯

પ્રારબ્ધ વાદી હા, અમે પુરુષાર્થના શત્રુ થયા
અપીં ભવિષ્ય ભવિષ્યને અધઃ પતન સ્વતઃ થયા
લાગી ગૃહે અગ્નિ થયા પરતંત્ર ત્હોમાં શું થયું
કરવા નિયમ પાલન નિરિક્ષણ આદિનું દુઃખ ના રહ્યું ૩૦

જલાંજલી સદુદ્યોગને ને ભક્ત ભાગ્ય તણ્યા થયા
પણ વિષય સાધન યુક્ત વિષને સાધવા સાવધ રહ્યા
હા ! પોલમય ઢમ્ ઢોલ તદ્ભવત્ હાય દૈવ અમે થયા
આલસ્યથી મૃતવત્ છતાં રે શું અમે મૃત ના થયા ૩૧

ન કામની સર્વે સમસ્યા કામનીમાં કામની
કૃત્ય મધ્યે કંસને કથીએ કથા શ્રી કૃષ્ણની
અન્યાય પર પ્રીતિ ઘણી ઘુણા ગુલામીમાં નથી
લીધી નથી લીતી કદાચારી થતા લેતા નથી ૩૨

છો ગૃહી કર કર્મધ્વજને કર્મ રત આવી કરી
છો કરે યત્નો સજગ કરવા અમેને શ્રમ ધરી
કિન્તુ તેઓ લાત આદિક ના અમારી ખાય છે ?
વા કૃષ્ણ અંદ્ર લલાટ ના ના યમને અર્પણ થાય કે ? ૩૩

યુત યુવા વિધવા સુતાદિક છે ઉપસ્થિત ભુવનમાં
 ન્યાય લેને અર્પવા કિંચિત્ ચિંતા ચિંતા ના
 પણ અમે વર આગુડા થઈ પાંચદે વરવા જતા
 વય બારનીને બાયડી વહતા ન ડરતા લાજતા ૩૪
 રૂઢિ આદિ બળે પછી હિત પંથે ભીના રોષતા
 રે ! તાઠનાદિ અકર્મથી એ પતિવૃત્ત ધજાવતા
 અર્પી કષ્ટ અનેક પુરૂષો વૃત્તિ નીજની પોષતા
 ને સ્વપ્નમાં પણ સ્વરૂપ આ કર્મો સંપાદ ન માનતા ૩૫
 સૌંદર્ય યુત ના ના સુખદ વહિને અતિ ભીંચો કરે
 રે ? કર્મ પત્નિ કરે અતિ ભીંચી ન ચત્ કિંચિત્ ધરે
 હરિષેક્ષણથી કિન્તુ કિંચિત્ એમને કારણ મળે
 તો ભતૃહરિ વત્ પશુ પશુમું એ પ્રદર્શન પણ ભરે ૩૬
 સ્વાર્થાન્ધ નામે ધર્મના કરવા અનંગોપાસના
 વા અન્ય એવા અધમ કર્મો સિદ્ધ કરવા વિશ્વમાં
 જન્મો ઉભય લલના તણા હા, નષ્ટ કાણુ કરે અરે !
 હું વહું શું સાદ્ય સિવ સહ ઉર વહે નર વ્યકિત છે. ૩૭
 જેના ફળો એવાં ફળે કે દે વિષમ વિષ વિશ્વને
 તે બીજ રોપી પોષનારી વ્યકિત જગતે કૈાણુ છે ?
 હું ના વડુ પણ મમ હાદે તો સુકત શંકો એ વહે
 એ પુત્ર ઋષિઓના અમે ભૂ ભરત વાસીઓ અમે

અશ્વો પ્રભાવતિના થકી પણ અધમતા ના આ વિધે !
 પ્રપૂર્ણ પશુતા પૂર્ણ પશુનું નૃત્ય ના આ શું અરે !
 મરવું સ્વયમ્ પણ અન્યને હણવાનું મત ન આ હરે !
 શું અધમતાનું સીમાલંઘન નહીં આ લગવતે ! ૩૯

અમને પશુ ન કહે કહો તે ના પશુ શી રીતથી ?
 તે બ્રહ્મ ભાવ કયા હશે જે ના લજ્યા લજતા નથી ?
 રે ! તે કુપથ કયા હશે જ્યાં ના ગયા જઇએ નહીં
 રે ! તે અકર્મ કયા કરે આ ના કર્યા કરતા નહીં ૪૦

અધ સુકિત અર્થ યુક્ત યુક્ત વિદિત સુકિત એજ કે
 શીઘ્ર રત ઋતમાં થવું આ દક્ષ ગણુ આદેશ દે
 સહ દીનતા કરતા ક્ષમાની યાચના સદયો સઃ
 શીઘ્ર સત્ય કરે ક્ષમા કર્તાય પણ કરતા કૃપા ૪૧

તાત્પર્ય દુષણ દોષથી સુકિત તણી ધર્યા કરે
 સ્વરાજ્ય કરવાની અતઃ કોઇ મહેનત જો ધરે
 તો ન્યાય અર્પો શીઘ્ર જીને ગર્વને સંહારજો
 પશ્ચાત્ત અધ કરી કરે પ્રતિકાર નિમ્ન સ્વિકારજો ૪૨

હે સહા સદયા ! સખી હે શાન્તિ સુખદા હે ગુરુ !
 યુત ક્રિયતા કર્તવ્ય કર કર ધર ક્ષમા અધની કુરુ
 ત્રાહિ ત્રાહિ દયાળવી નિશિદિન દેશ દુખતો જાય છે
 પાહિ પાહિ વિનાશના હા ચિન્હ સમીપ જણાય છે ૪૩

અન્યાય અત્યાચાર રે રે જે તમે પ્રત્યે કર્યા
દૌર્બલ્ય દારિદ્ર દંભ આદિક છે કળો અમને કળ્યા
વદને અમારે કાન્તિ ના શાન્તિ તણું છે નામ મા
ધી સાથ સ્નાન સમગ્રન્ધ મા શ્રી શુન્યમાં છે વાસમાં ૪૪

ધ્રુવ ધર્મરત ધ્રુવજી અને અભિમન્યુ સમ બાળો દઈ
ને ભીમ ભીષ્માદિ દઈ કૃત્કર્ષ કર મહીની મહી
જે સર્વ દેશી વા વિદેશી આત્મવત ઘણી ભૂતને
ઉન્નત કરે સોને અતઃ સૌના હરે ભવ રૂજને ૪૫

શરણા સદા સદયા સદાશય સદ્ય દોષ વિસારશે
દઈ રત્ન ગર્ભા રત્ન ગર્ભા તાપ ત્રયને ટાળશે
આ સાક્ષ્ય અંતઃકર્ણની ને વ્યકત અત્રે જે કરી
અનૃત તે વદવા સ્મર્થ ન સ્વપ્ને શિવ કિંવાહરી ૪૬

શુ સત્યથી ના સત્ય એ એ માત વ્યાસાદિ તણિ ?
એ ના સખી સુલભાદિની લક્ષ્મી ન ચૈતન્ય દેશની !
છે ભાગ્ય ભાસ્કરની ઉષા સ્ત્રી કૌવિદાદિએ કવી
જ્યાં એ ઉષાને ઉદય ના ત્યાં શ્રેય આશા મૃતઅસિ ૪૭

શ્રીમંતના માનાદિની આ હૃદયને ધ્રુજા નથી
ને કાન્તિ કિર્તિ આદિ એ જાને વિદુર જતી વહી
સ્વરાજ્યના શુભ યોગનો વિયોગ છે થાએ અતિ
ભવ ભીમ ભય ભક્ષક યોગની પણુ ઇતિ શ્રી છે થતી ૪૮

સમુન્નતિનો મંત્ર

ઓ બાપ આપને પાર્થના કૃપયા કૃપાણુ આપને
આ દીન ભારત ભૂ હવે તો તું દયા દગે દર્શને
તે શ્રી બદુની મા સતી શિરોમણી અહલ્યા સતી
તારાદિથી ભર વૃત આ મમ એ વિનમ્ર છે વિનતી ૪૮

સ્વાત્મ ગોરવ ભિન્ન કેકેયી અતઃ શ્રી દ્રૌપદી
અંધર્ષિ પત્ની પૂજ્ય શ્રી પત્ની કવિ કાલિ તણી
તેમ મા શ્રી વ્યાસજી આચાર્ય શંકર આદિની
વત્થી સભર ભર વૃત આ આ મમ પુનઃ છે વિનતી ૫૦

કવિ કેવિદાદિ વ્યક્તિની વદુ સત્ય સત્ય અશક્તિ
પણ સૃષ્ટિ સેવા સાધવા અર્થે હૃદયમાં ભક્તિ છે
તરમાત્ર અત્યુત્કટ યુક્તિનીજ અત્રે નિયુક્તિ છે
વશ પ્રકૃતિ કે છે વદે એ સૂક્તિ ના સુખ મૂક્તિ છે. ૫૧

હુભાંગ્યોદયમાં દેશના શું ન્યુન્યતા લવ લેશકે
થાએ કલેશ વિશેષ કર્મો તે નરો શિર શેષ છે
તરમાત્ર ભદ્રમ ભદ્ર છે આ ભાવ ભદ્ર ગણે નહીં
હે પાઠકો ! આ ખંડની અત્રે ઇતિશ્રી છે થઇ પર

શિવાનંદ.

ૐ

વિશેષ દષ્ટવ્ય

શિક્ષિત સમૃદ્ધ સહમત સ્વિકૃત કરે છે કે:— અન્યાય — એ ત્યાચારનો આદર કરવો એનો યથાર્થ અર્થ દુર્દિનને દર્શાવ્યો આમંત્રણ કરવું એ છે.

વિશ્વભરનો ભવ્ય વિભૂતિ ભંડાર, આદર્શ શ્રી કૃષ્ણ ભગવાન અતઃ દયામૂર્તિ ભુદ્ધ દેવતી લીલાસ્થતી ભારતભૂમીમાં ત્રાહિમામ પાહિમામ નો જે હૃદયપ્રાવક કરણનાદ કણગોચર થાય છે તે, આ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત કરે છે કે એ કયા પાપનું ફળ છે ?

હાયરે દુર્બુદ્ધિ ! લાજ ને પણ લાજ લાગે રે ! દેત્યને પણ દયા આવે એવાં કુકર્મો ત્હેં પુરૂષો પાસે નથી કરાવ્યા ? હા, દુર્દૈવ ! કુસુમ કળી સમ કોમળ એવમ્ ગંગોદકવત્ દીકરીઓને અમે દુધ પીતી નથી કરી? રે! અત્રપિ યુક્ત ઘેર પાપથી ભારત વર્ષ પુર્ણ મુક્ત છે ? અરેરે ! એ પુણ્ય જાતિને મતી કરવાને નામે; અળાત્કારે જીવતીને જીવતી નથી જાગી ? અનિવાર્ય વૈધવ્યાદિ, એનાં મનુષ્યોચિત્ પદધિકારનું મુદ્દોચ્છેદક નથી કે ? હાદૈવ !

પાટક ! વૃદ્ધત્વદિ કારણે આ કથન છાંટ ન લાગે તો પ્રહાર ન કરશો કિન્તુ વિરૂદ્ધ વિચારાચાર પ્રત્યે યમ-અગ્નિ થવું કષ્ટ નથી.

સમુદ્ધતિનો મંત્ર.

વાચક ! યુવક હોય તો ન સ્વાતંત્ર્ય મર્હતિ આ
મહા લખાવહ વચનને વાચસ વિષ્ટાવત્ ત્યજ્ઞં અતઃ સ્ત્રી જ્વતિને
માન, સ્વતંત્રતા આપવા કટીબ્ધ થા.

પાઠિકાઓ ! પુરૂષની દાસી, કે પગનો જોડો થવાની કે વાંદરી
પૈકે પુરૂષોના હાથમાં નાચવાની શિક્ષા આપનાર મંત્ર પંચાદિતું
મુલ્લોચ્છેદન કરી મનુષ્ય-દેવી થવા કટીબ્ધ થઈ પ્રાણાર્પણે પણ
જીવ ગૌરવ પ્રાપ્ત કર. ઇતિ શિવેન્દ્રા સહ શાન્તિ:

આ રચના; મુર્વાશ્રમમાં ધણા વર્ષ ઉપર કરેલી હોવાથી
કર્તાતું નામ તેજ સોખ્યું છે.

શિવાનંદ.

લીલાપુર (રાજ્ય લખતર)ના શ્રીકૃત પટેલ
મનજીભાઈ કેશવજીભાઈ તરફથી મળેલા દાનમાંથી આ
આવૃત્તિકાપાત્રી છે. ઉક્ત દાન દક્ષિણેશ સેવા ભાવ
અતિવ શ્રેષ્ઠ હોવાથી હૃદય પૂર્વક ધન્યવાદ આપું છું.

શ્રી શેઠ પ્રધર્મ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં શેઠ મણીલાલ શીવલાલે
છાપ્યું બોરસી બજાર—વીરમગામ.
